

БРОЈ 10 ЛЕПТА

# НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке на-  
плаћују се по погодби.Редакција је у уједи  
Франковој бр. 20.Главни уредник  
ДРАГ. С. ГОГИЋ„Народ“ излази свакога  
дана по подне.Штампарија се налази у Фран-  
ковој улици бр. 20.Власник  
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

## Енглеска офанзива

Лондон, 1. октобра.

Рајтерова Агенција јавља, да су јутрос енглеске трупе продужиле напад да отерају Немце са тачака, које су им остале на планинском венцу источно од Ипра. Француске трупе, лево од нас, нису предузеле јутрос никакву акцију, али је француска артилерија вршила врло јак притисак на непријатељске положаје. Ообачили смо Немце у дубину целе одбранбене линије а на ширини од више хиљада јарди. Резултат је, да сада Немци, у место заклона и цементираних редута који су сви у нашим рукама, излажу своја тела нашој страховитој ватри.

Непријатељ грозничавом брзином преноси у позадину бодљикаве жице, а и их стално ометамо у послу.

Сазнали смо да Немцима нарочито недостаје муниције за велике топове. Њихова артилерија често је задоцњавала у нападу.

Јутрошњи извештаји врло су добри. У 7 сати и 50 минута депешом се јавља да ствари теку најбоље. На вите места наше су трупе освојиле прве објективе.

## Цвијић о Бугарима

Недавно је г. Цвијић у једном делу резимирао српску тезу о македонском Словенству. Из тога дела доносимо једну главу, која описује разликe физичког и етничког карактера Бугара и македонских Словена:

До Искра Бугари су у опште врло груби људи. У Србији их зову „токмаци“. Пласти и црномањасте ређе су; токмаци немају у опште црне и светле очи и бркове; боја им је мешовита између црне и смеђе. Глава им је широка, с доње стране вилице јаке, а очи често јако зближене.

Готово упоредо са овим антрополошким карактеристикама иду и физичке бугарске црте, које љу изложити само сумарно.

Сви изрази животних осећања и све психолошке радње у опште су грубље, него код других Југословена. Ниво живота је нижи и често особито вулгаран, као што га је описао Алеко Константинов, пореклом из источне Румелије, у свом „Баја Гаџе“. Он их црта као просте и грубе људе до бруталности. Тај груби бугарски живот вероватно је потекао, код бугарске раје, због турског господарства. Може бити да бугарски карактер, озбиљан, али суморан, без икакве веселости, непријатељ сваке шале, може бити да он потиче од њиховог карактера, који смо описали. Цео народни живот прожман је крајњим егоизмом, који иде до дивљаштва код псевдоинтелектуалаца и код већине политичара. То

нису код њих реалистичке црте, већ је то готово животињски егоизам. Код њих постоје отимачине и цицијашлук, који је збиља особито редак. Све њихово мишљење без престанка увек је уперено на корист; далеки циљеви немају великог уплива на њихову савест. У вези са овим недостацима, завист и мржња јако су укоренењени и код „културних“ постали су најмоћнији мотиви за рад.

Славни руски књижевник Леонид Андрејев тачно је рекао „да код Бугара управљају само завист и мржња.“ Али Бугари су вредни, у опште обазриви у својим циљевима и енергични; они употребљују све што могу, без милости, за суве и себичне рачуне.

Бугарске интелектуалне способности су средње. До сада они нису ништа на томе пољу учинили, што би падало у очи; све је средње или испод тога. Тако је и Јиречек, истакнути научник који је био министар просвете у Бугарској 1880 имао право кад је недавно писао:

„Као бугарофил, ја знам врло добро, да много људи од науке и од политике у Европи сматрају Бугаре као јак народ, са физичке тачке гледишта, али без икаквог талента са интелектуалне тачке гледишта.“ Исто то рекао је о њима и аустро-угарски министар Калај, који је несумњиво добар познавалац балканских прилика. Он констатује „да се Бугари

прецењују, јер је Стамбулов изолован по политичком таленту а бугарски интелектуалци немају талента.“

Најзад Бугари мање, имају конструктивних способности, него други Југословени, и та оскудица огледа се у њиховим народним песмама и у делима уметничким, литерарним и научним.

На супрот томе, Бугари имају врло велику способност за подражавање и потоме се необично приближују народима источне Азије. Те су особине, које су појачане активним егоизмом, учиниле да они постигну несумњивог напретка у материјалној цивилизацији али, по мом мишљењу, никако не прелазећи преко просечнога, преко имитаторског. Такав народ подложен је сваком утицају с поља. Он чак може под утиском суверена или какве војничке касте показати опасан замах једног стада, али се све то сруши кад престану да раде спољни утицаји или свега тога нестане у брзо због оскудице унутрашње оригиналне снаге.

По етничком саставу и по физичком карактеру, који отуда произилазе, Бугари заузимају нарочито место међу Југословенима. По томе се они јасно разликују од македонских Словена. Ови се по етничком саставу приближују много више Србима него правим Бугарима и као Срби, чистији су Словени. То не значи да они нису примили ништа од неке стране нације. На против они су, као и сами Срби, примили по нешто од ранијег становништва, старих Македонаца, илирских поримљених племена и византијских Трачана.

На супрот Бугарима македонски Словени нису претрпели монголизацију и такви типови су врло ретки. За њих се не може утврдити да ли воде порекло од бугарских освајача или су синови Кумана и Печенега, који су прошли кроз неке крајеве Македоније и ту су се настанили.

Словени из западног дела Македоније одликују се врло живим ду-

хом, великом интелегенцијом и имају развијен укус за поезију и за музику. Њихове лирске песме и народне мелодије спадају међу најбоље творевине код Југословена. По целој својој физичкој природи изгледа да су македонски Словени, више него други Југословени, очували обичаје и карактеристичне особине првих Словена, који су колонизовали Полуострво. То се види по женском оделу, по по орнаментици и по везу, који се одликују врло старим мотивима, а види се и по дијалектима који су очували неке старе речи и облике који се налазе на споменицима средњег века. Најзад осећања и словенска свест врло су дубоки код њих, нарочито у поређењу са словенско-бугарским амалгамом дунавске Бугарске.

## ЗВЕЗДИЦЕ

Улога штампе (одломак из уводног чланка):

... И док у Француској реију ратују и побеђују Клемансо, Пишон и толико најугледнијих политичара, догле наши...

Гаргантуа

## КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Базел. — Чувене полске легије које су створили Немци немају више од десетину хиљада људи са свега 400 официра.

Атина. — Француски економист г. Сержан завршио је своју мисају у Грчкој. Пре-

## АМЕРИКАНЦИ

Помоћ, коју Сједињене Државе указују својим савезницима, од како су ступиле у рат с Немачком, огромна је и од неоцењиве вредности.

Финансијска помоћ је баснословна; али се Американци не задовољавају само њом, него снабдевају своје савезнике и потребним намирницама и ратним материјалом.

Да би се сав тај материјал могао истоварити у француским пристаништима, то је од почетка рата намештено 490 нових апарата за истовар, конструисано 300 км. железничке пруге и подигнуто 3210 метара насипа.

На тај начин успело се само 1916. да се истовари 57 милиона тона према 42 милиона 1913.

Да би искористили још боље и ефикасније француска

но што пође у Париз, он ће се састати са г. Венизелосом.

Атина. — Скупштина је овластила државног тужиоца да оптужи петорицу посланика, који су окривљени да су организовали неред у Шпарту.

## ПОБУНЕ У НЕМАЧКОЈ

Париз, 1. окт.

„Ексцелзиор“ јавља: Побуне у немачкој флоту далеко су теже природе, него што то изгледа према говору немачког министра морине Фон Капеле. Главни узроци ових побуна јесу оскудица у храни, строго кажњавање и утицај руске револуције на напредније елементе у Немачкој.

Побуна је почела још у јулу на једној ратној крстарици. Морнари, који су одрекли послушност, стрељани су, али је због тога избила још јача побуна на једној оклопачи. Командант и официри побијени су и бачени у море. На другој једној оклопачи морнари су отели официрске намирнице. Готово у целој морини било је врло опасних појава саботаже. Сличне ствари догађају се и у аустро-угарској морини.

Генерал Кеп, главни комесар руске војске у Француској, изјавио је „Ексцелзиору“: „Револуционарне идеје продле су у немачку војничку средину у току братимљења на фронту. Утицај руске револуције имао је великих резултата на трупе ландштурма.“

пристаништа, Американци су се послужили најмодернијим техничким методама и проналасцима.

Прво што су учинили било је, што су подигли на обалама пристаништа велики број механичких дизалица, и што су пристанишни рад пренели на саме бродове. За ту сврху саграђене су нарочито велике товарне лађе „Јупитер“ и „Нептун“. Оне су у стању да носе преко 10000 тона робе. Сам „Јупитер“ носи 5000 тона брашна, 3430 тона жита, 220 тона гвожђа, 280 тона бејзола, 73 тоне угља и 100 тона артиљеријске муниције и другог материјала. Лађа је дугачка 165 метара, широка 24, гази воду 8 м. и 38 см.; преноси 19.230 тона, а брзину има 15 чворова.

Да би олакшали рад на



таквој једној лађи, конструктори су сву машинерију као и оделена за послугу пренели на задњи део. Презњи већи део лађе, као и средина, одређени су за терет. На крову нема ни катарке ни једрила. Доњи је део преградама подељен у многа одељења, између којих се, поређани по средини, джбу јаки гвоздени стубови, састављени у облику капије, за који се држе огромне механичке дизалице. Ових дизалица има по пар на крајњим а по четири на централним стубовима.

Када је лађа у покрету или у миру, дизалице су усправљене уз стубове. Оне се могу према потреби спустити до 45 степена. Дизање и спуштање терета врши се помоћу металних каблова. „Јупитер“ има једну одличну страну: код њега се утовар или истовар може вршити у исти мах и на левом и на десном боку, било да се налази између два кеја, или кеја и друге које лађе. Цео рад врши се механички врло брзо помоћу најсавршенијих мотора.

Утврђено је да лађе овога типа, које служе за снабдевање флоте, могу за време саме пловидбе истоварити 600 тона угља на сат, у неким случајима до 1000 тона. Исто тако могу да преточе око 500 тона петрола. Ту брзину је немогуће свакад постићи.

Иначе у стању је „Јупитер“ да за 14 сати истовари 1906 тона разне робе. За 8 дана истоварио је 9103 тоне, што ће рећи дневно по 1100 тона. Американци се не задовољавају само тиме што шаљу своје најмодерније трговачке бродове; они помажу своје савезнике и својим практичним духом.

Пристаниште у Бордоу било је претрпано робом, да се гушило.

Американска трговачка комора у Паризу створи одмах једну организацију под управом г. Лопе. Г. Лоп, помоћник главног инжењера г. Клавила, директора бордоског пристаништа, успео је за 6 сати, правом амерканском вештином, да евакуише 100000 тона робе, товарећи возове до максимума.

## РАД АВИЈАТИКЕ

Лондон, 1. окт.

Синоћни британски коминике јавља:

У току јучерашњег дана задобили смо око 500 заробљеника.

Јуче по подне, и поред облачног времена и кише, наша поморска авијатика бомбардовала је аеродром у Спарапелеку. Бачено је више бомби. Сви наши апарати вратили су се неповређени.

29. септембра наши су се авијатичари користили сваком приликом да извиде и сниме непријатељске положаје у међувремену када је небобило ведро. Много бомба бачено је на непријатељске објекте

и са мале висине гађали су из митраљеза немачку пешадију у рововима. Један непријатељски аероплан оборен је у борби, а други од наше пешадије; друга два су натерана да се спусте. Пет наших апарата нема.

## АРГЕНТИНА

Буенос Аирес, 30 септ.

Један врло познат виши официр, кога су питали о могућности, да се аргентинске трупе пошљу на европски фронт, изјавио је:

„Ми можемо без икаквих тешкоћа, да пошлемо одмах две дивизије. Убрзо затим моћићемо да пошлемо двеста хиљада људи потпуно опремљених а имамо и довољан број лађа за пренос. Једино артилерију морали би нам дати Савезници.“

## НА ВРАТИМА БЕЛГИЈЕ

Лондон, 1 окт.

Дописник „Рајтерове Агенције“ из бришанског главног штаба јавља: *Сјајна победа од 27 септембра постигнута је невероватном издржљивошћу наших бораца, који су прешли 1200 јарди терена, засутог гранатама. Међу заробљеницима има војника из 195 дивизије, која је дошла са истока и која је за пет дана избачена из строја. Белгијске равнице отворене су пред нама боље него икада.*

## КО ТРАЖИ ВЕЋЕ...

Хгг, 18 септ.

Холандска штампа сматра, да је одговор Бугарске на Папину ноту мање повољан него одговори Немачке и Аустрије. Када Бугарска говори у тој ноти о својим животним интересима, то се под овом нејасном и неодређеном формулом могу да крију, као што то обично и бива, највеће претераности.

Холандски листови, који су се до сада стално држали резервисано и обазриво у свима таквим питањима, закључују по овоме одговору да, ако Бугарска својим претераним захтевима буде сметала закључењу мира, онда се треба само радовати и одобрити, када једнога дана Централне Силе буду, због тога, напустиле свога савезника.

## ДВА ТРИ ЛАЖОВА

Лондон, 1 окт.

Историјски опис битке на Марни у Немачкој је израдио Антон Фендрих, социјалиста и познати историчар. Он је написао три верзије о тој битки, али је објављена само трећа.

Прва верзија рађена је према нарочитим обавештењима, која је дао главни штаб, а о добирио тадашњи главни командант Фалкенхајн. Али је Молтке најжешће напао на ову верзију. Фендрих је протествовао, истичући да је ње-

гов опис одобрио Фалкенхајн. Молтке је онда бесно узвикнуо: „Фалкенхајн је лажов“ и онда је био историчару нова документа.

Фендрих је тада написао други опис битке. Молтке је потпуно одобрио ову верзију, али Фалкенхајн, кад је чuo за њу, узвикнуо је: „Молтке је лажов, он фалсификује историјска документа.“

Најзад је Фендрих целу ствар предао цару, који је осудио обе верзије и предложио трећу, у којој је сам диктирао главне делове.

Један пријатељ питао је овог званичног историчара, да ли ову трећу верзију може потомство сматрати као тачан опис битке на Марни. Не, одговорио је Фендрих, цар и генерали противе се објављивању тачног описа, јер наш народ не може да поднесе истину.“

## У ФЛАНДРИЈИ

Париз, 1 окт.

Дописници листова једногласно истичу утученост немачких заробљеника у Фландрији. Сви су заробљеници веома млади.

Француски губњаци су веома мали. У две офанзиве, у јулу и августу, Французи су имали губитака свега 600 људи, а напредовали су око пет километара. У овим борбама Немци употребљују своје најбоље трупе.

## ПРВИ КОМИНИКЕ

Њујорк, 1 окт.

Министар војни г. Бакер објавио је први амерички коминике о операцијама америчке војске у Европи. У том коминикеу се врши општи преглед фронта и он је више увд за будуће коминикее, који ће се бавити искључиво операцијама америчких трупа.

## ДНЕВНЕ ВЕСТИ

ВИЦЕ-АДМИРАЛ БИАР.

У четвртак 21 септембра, испраћени су са Крфа за Француску са свима војним почастима, земни остаци вице адмирала Биара.

У тужном испраћају учествовале су све савезничке војске на Крфу са целокупним дипломатским кором.

Краљевско српску владу заступао је начелник Министарства Иностранних Дела.

На ковчег покојников српска војска је положила један венац, у знак поште према мртвове јунаку са „Голоа“.

## СТРАШНИ ЗНАЦИ

Царих, 1 окт.

„Лајпцигер Фолксцајтунг“ каже да је немогуће провести четврту зиму у рату. Војници су уморни и положиће оружје ако влада неће да учини да се оружје остави.

Исти лист јако напада Хинденбурга и назива га великим непријатељем немачког народа. У чланку се још позивају радници да не уписују 7 зајам.

## ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

### ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Јака киша падала је целу ноћ. Непријатељ није вршио никакве нападе. На целом фронту битке артилеријска активност. Број заробљеника, које смо до сада избројали, износи... од којих су 42 официра.

### ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

На фронту Ене Немци су вршили више напада али су само тренутно могли да уђу у један истакнути елемент француске линије западно од споменика у Ирмбизу. Јужно од Роајде Французи су растерали јед-

но непријатељско одељење, које је покушало да се приближи.

### РУСКИ КОМИНИКЕ

У правцу Риге непријатељ је врло активно бомбардовао наше истакнуте елементе, на сектору Псковског пута.

На западном, југозападном и румунском фронту пушкрање и извидничка акција.

Кавкаски фронт. — У правцу Дуда - Ороман заузели смо село Маруфу а после огорчене борбе и село Чал, 14) врсга западно од Урмије. Заробили смо 2.0 курца. Непријатељ је побегао на десну обалу реке Велики Заб, разрушивши мостове за собом.

## НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПРИЗ. — У последњој битки у Фландрији Французи су заробили 530 војника са 15 официра и запленили 2 топа, 6 бацача бомба, 44 митраљеза и велику количину ратног материјала.

РИМ. — Очекују се врло важне одлуке са конференције у Софији, на којој ће бити четири владара. Тврди се, да ће после ове конференције, централне силе поднети нове предлоге за мир.

АМСТЕРДАМ. — Немачки листови пишу да је вероватно да ће канцелар Михаелис одступити и на његово место доћи Кулман или Кнез Билон.

ЦИРИХ. — Принцеза Лујза Кобург, која је била затворена на двору у Монаку стигла је у Шесту.

ЦИРИХ. — У Манхајму бесни колера. Од 2000 болесника умрло је 200.

ЦИРИХ. — Мађарски листови пишу, да у Пешти једна мушка кошуља стаје 40 круна, једно одело 500, шешир 50, пар чарапа 24, туђе ципних марама 50 до 80 круна.

РИМ. — После дивних статуа, које су до сада откривене у Сирени, у Либији, нађена је статуа Аморова, која се сматра за право ремек дело.

МАРСЕЉ. — Ратни савет 15 војне области осудио је на смрт Марију Антонету Авико, због шпијунства.

ПАРИЗ. — Британска војска од јутрос поново напада непријатељске положаје североисточно од Ипра, на фронту од 10 километара. И поред рђавог времена трупе стално напредују. »Франкфуртер Цајтунг« приморана је да изјави, да напредовање Енглеза »није без тактичке вредности«.

РИМ. — Приликом постављења нових кардинала Папа ће држати један говор о својој ноти за мир.

ЦИРИХ. — Социјалистички посланици у Рајхстагу Хазе и Еберт

тражили су парламентарну анкету због побуне на флоти.

БЕРН. — Немачка рајнска артилерија против аероплана избацила јенеколико топовских метака на швајцарско село Кобленц у Аргау, и причинили велику материјалну штету.

РИМ. — За операције на фронту у Арабији Отоманска влада дала је потпуну власт генералу Фалкенхајму, који се налази у Јерусаламу.

РИМ. — Швајцарски неутрални кругови мисле, да је одговор Савезника на Папину ноту излишан, после Кулманове изјаве о Алзасу и Лорену.

БЕРН. — Нова руска влада је издала манифест, да ће се ускоро сазвати Уставотворна Скупштина.

ЛОНДОН. - Аустријска војска се поб... Један телеграм из Беча каже да је министар одбране, одговарајући на једну интерпелацију, изјавио, да је једна анкета утврдила, да су мала одељења из 196. аустријске пешадијске дивизије, која се борила код Зборовца, нису дали отпора, који се очекивао.

ЛОНДОН — Рајтерова Агенција јавља из најбољег извора, да је торпиљер Н. Р. 11 дошао у пристаниште, Порто Реканати, 15 миља јужно од Анконе. Посада са лађе се побунила, ухапсила своје официре и својевољно се предала Италијанима.

ЛОНДОН. — Јавља се, да је адмирал фон Капеле телеграфски послао оставку Кајзеру(?) и канцелару, због бурне седнице у Рајхстагу.

ЛОНДОН. Према једној вести из Петрограда нека одељења војске на острва Озел и Даго, при уласку у залив Риге. Не знају се појединости, али се сваки пита шта Немци хоће тиме, што напуштају своје трупе на овим острвима.